

עת"מ 09-25

בבית המשפט המחוזי בירושלים  
**בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים**

- בעניין: 1. [ ] אלמוחתסב, ת"ז [ ]  
תושב השטחים הכבושים
2. [ ] אלמוחתסב, ת"ז [ ] (קטין)  
באמצעות אמו העותרת 1
3. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר  
– ע"ר 580163517
- ע"י ב"כ עוה"ד מאיסא אבו סאלח אבו עכר (מ"ר 52763) ו/או  
דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או  
אמינה קומבר (מ"ר 97496) ו/או סמי עליאן (מ"ר 91789)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר  
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200  
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317  
דוא"ל: [m.abu-saleh@hamoked.org.il](mailto:m.abu-saleh@hamoked.org.il)

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית  
משרד המשפטים  
רח' מח"ל 7, ירושלים  
טל: 073-3920000; פקס: 02-6468053  
דוא"ל: [ez-jer@justice.gov.il](mailto:ez-jer@justice.gov.il)

המשיב

**עתירה מנהלית דחופה**

מוגשת בזאת עתירה מנהלית, במסגרתה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב לבוא ולנמק, כדלקמן:

1. מדוע לא יתיר, בדחיפות, את יציאתה של העותרת 1 לירדן, דרך מעבר גשר אלנבי, ומשם לטורקיה, ללא הגבלה, על מנת שתוכל ללוות את בנה הפעוט, העותר 2, לצורך השלמת טיפול רפואי דחוף וחיוני בבית החולים בו עבר ניתוח להשתלת כבד ביום 03.02.2025;
  2. מדוע לא לקבוע כי בנסיבות המקרה הקשות והחריגות, הכוללות הידרדרות רפואית של קטין לאחר ניתוח השתלת כבד, כמה הצדקה למתן מענה לבקשת העותרת 1 באופן מיידי.
- מצבו הרפואי של העותר 2 מצוי בהתדרדרות, ולפי המלצות רפואיות הוא נדרש להמשך טיפול מיידי בבית החולים שביצע את ההשתלה. דחיית יציאתם עלולה להוביל לפגיעה קשה בבריאותו ואף לסכן את חייו.

**מקור הסמכות של בית המשפט הנכבד לדון בעתירה**

עניינה של העתירה בבקשתו הפרטנית של העותרת 1 להסרת המניעה על יציאתה לחו"ל. בקשה זו הוגשה בהתאם לנוהל המנהל האזרחי ממרץ 2017 בעניין "טיפול בבקשות לבירור קיום מניעה ביטחונית ליציאה לחו"ל ולהסרתה", ובהמשך את הגרסה מעודכנת מיולי 2025. על פי סעיף

5א(א)(1) לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000 (להלן: **החוק**), בצירוף פרט 3(ו) לתוספת הרביעית לחוק, החלטת המשיב בבקשתה זו של העותרת 1 ("לרבות העדר החלטה" בה, על פי סעיף 2 לחוק), מצויה בסמכותו העניינית והמקומית של בית משפט נכבד זה.

## **התשתית העובדתית**

### **מבוא**

1. כידוע, לכל אדם מוקנית הזכות לצאת את ארצו. יש להדגיש, כי על החלטות המפקד הצבאי לפגוע בזכות זו בשטח הכבוש, חולש **הדין הבינלאומי, וממנו בלבד** יונק המפקד הצבאי את סמכויותיו. מכוחו מחויב המפקד הצבאי להגן על תושבי השטח הכבוש, ובאופן ספציפי על זכות היציאה מהארץ. סמכותו המצומצמת של המפקד הצבאי, על פי המשפט הבינלאומי, לאסור על יציאה מן השטחים הכבושים, מותנית בקיומם של הכרח ביטחוני מובהק, ועריכת איזון ראוי עם הזכויות הנפגעות.
2. יצוין, כי בשטחים הכבושים מונע המשיב את יציאתם של אנשים רבים מדי שנה, בלא צו חתום בידי איש, ללא הגבלת זמן כלשהי, ובלא שהמשיב מוסר הודעה מראש.
3. על פי "נוהל טיפול בבקשות לבירור קיום מניעה ביטחונית ליציאה לחו"ל ולהסרתה" (להלן: **הנוהל**), שהינו נוהל של המנהל האזרחי המופיע באתר האינטרנט של מתפ"ש,<sup>1</sup> תושב מוגן שנודע לו כי הוטלת מניעה על יציאתו לחו"ל, יוכל להגיש השגה דרך טופס מקוון, דהיינו, בקשה להסרת המניעה על יציאתו לחו"ל.
4. הנוהל קובע כי תשובה להשגה תתקבל ותימסר תוך 8 שבועות ממועד "ההגשה" של ההשגה.
5. הנוהל מוסיף וקובע כי ככלל, "**החליט הגורם המוסמך, לאחר שעיין בחומר הביטחוני, לדחות את ההשגה**, יוודא הגורם המטפל כי תישלח **פרפראזה גלויה** לתושב יחד עם ההחלטה באמצעות הדואר האלקטרוני. במקרים חריגים במיוחד, בהתאם לעמדת גורמי האבחון, לא תועבר פרפראזה גלויה (שם, בס' 4(ב)(3)). לבסוף, נקבע בנוהל כי מי שקיבל תשובה שלילית להשגתו "תושב שהשגתו נדחתה רשאי להגיש השגה נוספת בחלוף **תשעה חודשים** ממועד קבלת המענה על ההשגה הקודמת אלא אם נמסר אחרת על ידי גורמי האבחון או שניתן פסק דין חלוט הקובע כי יש לבחון את בקשתו במועד מוקדם יותר. (שם, בס' 6(א)).
6. באשר לחשיבות שבצירופה של "**פרפראזה גלויה**" לתשובה שלילית להשגה אין צורך להכביר מילים (שם). כידוע, "את טענות הצד שכנגד אפשר לסתור רק כשהן ידועות; עם ספינקס אי-אפשר להתווכח" (בג"ץ 111/53 **קאופמן נ' שר הפנים**, פ"ד ז 534, 541 (1953)). בעת האחרונה, עמד בית המשפט הנכבד (כב' סגן הנשיא משה סובל, כתוארו אז), על החשיבות שבמסירת תשובה מנומקת להשגה תוך שמונה שבועות ממועד הגשתה, כדלקמן:

הנוהל של המשיב [קרי, הנוהל הרלוונטי]... קובע כי 'התשובה להשגה תתקבל ככלל תוך שמונה שבועות' וכי 'תשובה שלילית תימסר לתושב רק לאחר שהחייל וידא כי על גבי טופס הבקשה **נכתבה פרפראזה גלויה** (פירוט לגבי הסיבות לאי הסרת המניעה)' (ההדגשה במקור).

...  
טענות המשיב בדבר חוסר ניקיון כפיו של העותר ובדבר העדר הצדקה להגשת העתירה אינן יכולות להתקבל בהתחשב שבעת הגשת העתירה לא היה ידוע לעותרים תוכנה של הפרפראזה. זאת למרות שעל פי נוהלי המשיב היו העותרים זכאים לקבל את הפרפראזה זמן ניכר קודם לכן. . . .

(עת"מ 30717-06-22 **מחפוז נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** (לא פורסם, 8.8.2022); לעניין מסירתה של תשובה שלילית להשגה באיחור וללא פרפראזה, גם ר' עת"מ 52665-05-22 **אלקואסמה נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** (לא פורסם, 19.9.2022); ועת"מ 51952-05-22 **כעבי נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** (לא פורסם, 10.7.2022)).

7. חרף כינונו של נוהל חדש, אשר כולל סעיפים בעייתיים רבים עליהם יעמדו העותרים במסגרת עתירה נפרדת, ניתן לראות כי גם לאחר כניסתו לתוקף, מוקד הסרות המניעה הפועל תחת המשיב אינו מקפיד לפעול על פי הוראותיו. מחדלים אלה באים לידי ביטוי במספר היבטים, שכולם נובעים מאי-היצמדות לנוהל המחייב. התוצאה היא שהמשיב מרוקן את הוראותיו הוא מתוכן, והופך את הנוהל לאות מתה, ובכך ממשיך לפגוע בזכויותיהם הבסיסיות של תושבים מוגנים, ללא כל צידוק.

8. כך לדוגמא, אף כי בנוהל עצמו ניתן ביטוי לחשיבות שבמתן תשובה מנומקת להשגה תוך שמונה שבועות ממועד הגשתה. אולם, במקרים רבים נציגיו של המשיב אינם עומדים "[ב]הנחיות שנקבעו על ידו" במסגרת הנוהל הרלוונטי, ותשובותיו של המשיב לבקשות שמוגשות בהתאם לנוהל – ובמקרה של תשובה שלילית להשגה, הפרפראזה הגלויה – נמסרות לתושבים מוגנים באיחור רב, ולעתים "[ר]ק לאחר הגשת [ה]עתירה" (עת"מ 45573-08-21 **אבו שמלה נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** (לא פורסם, 13.1.2022)).

### **הצדדים**

9. העותרת 1 (להלן: "**העותרת**") הינה תושבת חברון, ילידת שנת 1982, נשואה ואם לחמישה ילדים. העותרת עובדת כפסיכולוגית בבית הספר [REDACTED] ומועסקת בו מזה כעשר שנים. מדובר באשת מקצוע מוכרת, אשר מקיימת אורח חיים נורמטיבי, וללא כל הסתבכות אל מול הרשויות הישראליות, ככל שידוע לה. העותרת 2 (להלן: "**העותרת**") הינו קטין, יליד 05.01.2023, אשר נולד עם מום בכבד. ביום 03.02.2025 עבר העותר ניתוח להשתלת כבד בבית החולים איסטינייה שבאיסטנבול, טורקיה. את האיבר תרם אביו של העותר, מר [REDACTED] אלמוחטסב.

העתק מתעודת הזהות של העותר מצורף ומסומן **ע/1**;

העתק תעודת לידה של העותר 2 מצורף ומסומן **ע/2**.

10. **העותרת 2**, המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**), היא עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם בשטחים הכבושים.

11. **המשיב** הוא המפקד הצבאי האחראי על אזור הגדה המערבית מטעמה של מדינת ישראל, המחזיקה בגדה המערבית תחת כיבוש צבאי מזה למעלה מחמישים ושבע שנים.

12. כמתואר לעיל, העותרת 2 עבר ניתוח מורכב להשתלת כבד ביום 03.02.2025 בבית החולים איסטינייה באיסטנבול, טורקיה. ההשתלה בוצעה מתורם חי, אביו של העותר, והייתה חיונית

להצלת חייו, בעקבות מום מולד בכבד. יצוין כי אביו עדיין מטופל באותו בית חולים בטורקיה לאור השלכותיו של הניתוח על גופו.

13. בתקופה האחרונה חלה התדרדרות מדאגה במצבו הרפואי של העותר, המתבטאת בין היתר בחום מתמשך, חולשה, ירידה במשקל ותסמינים נוספים המעוררים חשד להתפתחות PTLD (Post-Transplant Lymphoproliferative Disease) סיבוך מסכן חיים המוכר היטב כקשור להשתלות כבד, ובעיקר בילדים.

14. PTLD הינה מחלה קשה העלולה להופיע לאחר השתלת איבר, כתוצאה מדיכוי מערכת החיסון ומהתפשטות בלתי-מבוקרת של תאי לימפה. מדובר במצב חירום רפואי, אשר מחייב בירור וטיפול מיידי במסגרת רפואית המנוסה בהתמודדות עם סיבוכי השתלה. במקרה זה, הצוות הרפואי בבית החולים באיסטנבול, אשר ביצע את ההשתלה ומכיר את נסיבות המקרה, הוא הגורם המתאים והנדרש להמשך טיפול.

15. ביום 21.07.2025 היה קבוע לעותר 2 מועד להמשך טיפול ובדיקות מעקב בבית החולים באיסטנבול, במסגרת הטיפול לאחר השתלת כבד. העותרת פעלה מבעוד מועד על מנת לצאת את הארץ וללוות את בנה לטיפול הרפואי, אולם חרף ניסיונה, נמנעה יציאתה בגבול, בטענה כי עליה לתאם מעבר באמצעות אמבולנס, נוכח מצבו הרפואי של הקטין. כתוצאה מכך, החמיץ העותר את מועד הטיפול שנקבע לו.

16. ניסיון נוסף לצאת לירדן ומשם לטורקיה בוצע על ידי העותרת ביום 10.08.2025, לקראת מועד רפואי נוסף שהיה קבוע לעותר באותו היום. גם הפעם נמנעה יציאתה בגבול, בטענה כי "המועד חלף", אף על פי שהעיכוב נגרם בשל דרישות התיאום הקודמות ולא באשמת העותרים. כתוצאה מהעיכוב החוזר ונשנה, מצבו הרפואי של העותר 2 מוסיף להתדרדר, והוא טרם זכה להמשך טיפול חיוני בבית החולים המנתח.

העתק מסמכים רפואיים עדכניים אודות מצבו הרפואי של העותר 2, לרבות סיכומי מידע רפואי ותיעוד המועדים שנקבעו לו לטיפול ומעקב בבית החולים איסטינייה שבאיסטנבול, מצורף לעתירה ומסומן כנספח ע/3;

העתק אשרות הכניסה (ויזות) התקפות של העותרת ובנה, העותר 2, לטורקיה, אשר הונפקו מבעוד מועד לצורך קבלת הטיפול הרפואי, מצורף ומסומן ע/4.

17. לאור האמור, פנה העותר למוקד להגנת הפרט בבקשה לייצוג משפטי.

### מיצוי ההליכים

18. ביום 26.08.2025 פנה המוקד, בשמה של העותרת, בהשגה למוקד הסרות מניעה, הגוף האחראי על קליטת כל ההשגות המוגשות בנוגע למניעת יציאה לחו"ל. הפנייה הוגשה באמצעות טופס מקוון וצורפו אליה כל המסמכים שצוינו לעיל כנספחים, בנוסף למכתב המסביר את מצבו של העותר 2.

העתק מהשגת העותרת מיום 26.08.2025 מצורף ומסומן ע/5.

19. מאחר שהנוהל החדש להסדרת יציאת תושבי הגדה אינו מקנה אפשרות רשמית להגשת פניות דחופות/בהולות, בשונה מהנוהל הקודם, אשר אפשר פנייה ישירה ליועץ המשפטי לאזור הגדה המערבית במקרים חריגים ודחופים, פעלו העותרים ביוזמתם, ופנו באופן ישיר אל לשכת היועץ המשפטי לאזור הגדה. לפנייתם צורפו כלל המסמכים אשר צורפו גם להשגה שהוגשה, תוך בקשה מפורשת למענה דחוף נוכח מצבו הבריאותי המתדרדר של העותר 2.

העתק הפנייה ליועץ המשפטי לאזור הגדה מיום 26.08.2025 מצורף ומסומן ע/6.

20. משלא התקבל כל מענה מטעם המשיב, ביום 11.09.2025 פנה המוקד בתזכורת למשיב, תוך הדגשה כי מדובר בפנייה דחופה הנוגעת לקטין שמצבו הרפואי מתדרדר. בפנייה צוין כי לעותרים יצטרפו שניים מילדיה הקטינים של העותרת 1, אשר יסייעו לה במהלך הנסיעה והשהות לצורך טיפול בבנה, העותר 2. הפנייה החוזרת נשלחה בשנית באמצעות הדוא"ל, אך חרף הדחיפות, לא נתקבלה כל תגובה מטעם המשיב. העתק תזכורת מיום 11.09.2025 מצורף ומסומן ע/7.

21. בנסיבות אלו, ומשעה שמדובר במקרה הומניטרי דחוף ביותר, נוכח מצבו הרפואי של העותר 2 והתדרדרות שחלה בו, ולאור התנהלותם הבלתי סבירה של נציגי המשיב, אשר לא השיבו לפניות החוזרות ואף מנעו את מימוש הטיפול הרפואי שנקבע, לא נותרה בידי העותרים ברירה אלא לפנות לבית המשפט הנכבד.

22. זאת ועוד, מקרה זה ממחיש את החשיבות שבקיומו של מנגנון מוסדר לבחינת בקשות דחופות או בקשות בעלות אופי הומניטרי חריג. קיומו של מנגנון כאמור עשוי היה למנוע את הצורך בהגשת עתירה זו ולמזער את הפגיעה בזכויותיהם של העותרים, ובראש ובראשונה בזכותם של קטין חולה לטיפול רפואי מציל חיים.

23. יצוין כי העותר 2 אינו יכול לצאת לטיפול רפואי בטורקיה בכוחות עצמו, בהיותו פעוט הזקוק להשגחה צמודה, תמיכה הורית וליווי מלא לאורך הנסיעה והשהות. מאחר שאביו – התורם בניתוח ההשתלה – שוהה בטורקיה ומקבל אף הוא טיפול רפואי, אין בנמצא כל גורם אחר המסוגל ללוות את הקטין במקומה של העותרת 1. לפיכך, מניעת יציאתה של העותרת מונעת הלכה למעשה את גישתו של העותר 2 לטיפול הרפואי הדחוף שנקבע לו, באופן הפוגע פגיעה קשה בזכויותיו לבריאות, לשלמות הגוף ולחיים.

### הטיעון המשפטי

#### חובת המשיב להשיב במהירות

24. התנהלות המשיב בעניין העותרת עומדת בסתירה לחובתו מכוח הדין להשיב במהירות המתבקשת לפניות המופנות אליו. כלל ידוע הוא כי "החובה לפעול במהירות הראויה היא מן המושכלות הראשונים של מינהל תקין" (יצחק זמיר **הסמכות המינהלית** כרך ב 717 (מהדורה ראשונה, 1996)). וראו בעניין זה:

בג"ץ 6300/93 **המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441, 451 (1994);

בג"ץ 7198/93 **מישראל בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר**, פ"ד מח(2) 844, 853 (1994);

בג"ץ 5931/04 **מזורסקי נ' מדינת ישראל, משרד החינוך**, פ"ד נט(3) 769, 782-783 (2004);

בג"ץ 4212/06 **Avocats Sans Frontieres נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 28.6.2006).

25. אמנם נקבע על ידי המשיב בנהליו, כי "התשובה להשגה תתקבל ככלל תוך שמונה שבועות". אולם, קביעתו זו לא פוטרת את המשיב מחובתו על פי דין להתאים את קצב טיפולו בבקשה דחופה לטיפול, כמו במקרהו הפרטני של העותרת, וכפי שעולה מכלל נסיבותיו.

26. מלכתחילה, כל בקשה להתרת יציאה לחו"ל כרוכה ברמה מסוימת של דחיפות, עובדה שבאה לידי ביטוי בקביעת המשיב, כי יש להודיע למגיש השגה ברגע שהתשובה בעניינו תתקבל, ללא דיחוי. שכן, נקבע בנהלי המשיב, כי "אם יתקבל מענה [להשגה] קודם [כלומר, בטרם חלוף שמונה שבועות], יש לעדכן התושב בהתאם".

27. כפי שיפורט להלן, באיסור יציאתה לחו"ל של העותרת יפגע המשיב פגיעה חמורה בשורה ארוכה של זכויות כולל בזכות לקבלת טיפול רפואי, בזכות לחיים בנוסף לפגיעה בחופש תנועה. וכפי שכבר נפסק, כי "כאשר מדובר בזכויות אדם . . . מקבל מושג 'הזמן הסביר' . . . משמעות מיוחדת" (בג"ץ 1999/07 גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006, פ"ד סב(2) 123, פס' 8 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה (2007)). כמו כן, בעניינים הנוגעים לזכויות אדם, נקבע כי:

יש מקום לצפות להסדרה מהירה יותר של העניין . . . התמשכות פגיעה בזכויות אדם מחמירה לא פעם את היקף הפגיעה ותוצאתה עלולה להיות שחיקה של הזכות כמו גם פגיעה קשה ומתמשכת בפרט.

(בג"ץ 8060/03 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פס' 13 להחלטה (פורסם בנבו, 26.4.2006) (הדגשה הוספה); וראו גם: בג"ץ 10428/05 עליוה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, פס' 5 להחלטה (פורסם בנבו, 16.7.2006); בג"ץ 4634/04 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים, פ"ד סב(1) 762, פס' 32 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה (2007)).

#### הפגיעה בזכויות העותרים

#### הפגיעה בזכויות העותר לבריאות ולנגישות לטיפול רפואי

28. העותר 2 אמור היה לקבל טיפול רפואי חיוני בבית החולים איסטינייה שבאיסטנבול, אותו מוסד רפואי בו עבר את ניתוח השתלת הכבד. ואולם, המשיב סיכל את קבלת הטיפול בשתי הזדמנויות, כאשר מנע את יציאתו של העותר בליווי אמו, העותרת 1, אל מחוץ לשטחי הגדה, ובכך חסם בפועל את גישתו של הקטין לקבלת טיפול רפואי הכרחי.

29. התנהלותו המקוממת של המשיב פוגעת בזכותו היסודית של העותר לבריאות ולטיפול רפואי. התנהלות זו הינה מנוגדת לכללי המשפט הבינלאומי ומשפט זכויות האדם ואינה עולה בקנה אחד עם ההגנה המוענקת לאוכלוסייה הכבושה.

ראו בעניין זה:

סעיף 25 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם 1948 ;  
סעיפים 7, 11 ו-12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות 1976 ;  
סעיף 5 לאמנה בדבר ביעור כל הצורות של אפליה גזענית 1965 ;  
סעיפים 10, 12 ו-14 לאמנה הבינלאומית בדבר ביעור כל צורות האפליה כלפי נשים 1979 ;  
וסעיף 24 לאמנה בדבר זכויות הילד 1989.

מלומדים רבים הבהירו את חשיבותה העצומה של זכות זו, שמקורה בזכות לחיים, ראו למשל:

Jamar S. D. *The international human right to health*, Southern University Law Review, Vol, 22, No. 1, Fall, 1994 ;

Evans T. *A human right to health?* Third World Quarterly, Vol. 23, No. 2, 2002, pp. 197–215; and

Kinney E.D. *The international human right to health: What does this mean for our nation and world?* Indiana Law Review, Vol. 34, 2001, pp. 1457-1474.

30. ועדת האו"ם לאמנה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, אשר ישראל חתמה עליה, הדגישה מפורשות את המחויבות שיש למדינות החתומות, לאפשר נגישות פיזית ממשית לזכות הבסיסית לבריאות :

Physical accessibility: health facilities, goods and services must be within safe physical reach for all sections of the population... States should refrain... from limiting access to health services as a punitive measure, e.g. during armed conflicts in violation of international humanitarian law.

(UN CESCR General Comment No. 14 (2000), The right to the highest attainable standard of health (August 2000)).

31. חובה זו נובעת אף מסעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית, הקובע את החובה הבסיסית לנהוג בתושבים המוגנים באופן הומאני, תוך שמירה על כבודם :

Protected persons are entitled, in all circumstances, to respect for their persons, their honour, their family rights... They shall at all times be humanely treated, and shall be protected especially against all acts of violence or threats thereof...

32. הן הזכות לחיים והן הזכות לקבל טיפול רפואי שנגזרת ממנה, מצאו את ביטוי במשפט זכויות האדם הבינלאומי בשלוש אמנות שישראל חתומה עליהן. יודגש, כי משפט זכויות האדם הבינלאומי מחייב את המדינה גם בעת מלחמה (ראו בג"ץ 3239/02 **מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון**, פ"ד נז(2) 349).

33. גם סעיף 2 **לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו** מעגן את הזכות לחיים, בקובעו: "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם". סעיף 4 לחוק-היסוד מוסיף על כך וקובע: "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו".

34. הזכות לבריאות היא התשתית שעליה נבנות – בהתאם למשפט זכויות האדם – שאר הזכויות, הן האזרחיות והן הכלכליות. כמעט כל שאר זכויות האדם, בסיסן בזכות לבריאות, אשר מאפשרת לאדם לחיות חיים שלמים בקרב משפחתו, להמשיך לפרנס את משפחתו, ולטפל בילדיו ובהוריו. מכאן נובעת חובתה של מדינה לאפשר את מימושה של זכות זו באופן אקטיבי ובכל צורה שהיא.

35. **הזכות לשלימות הגוף, לבריאות וחיים, הכוללת בחובה את הזכות לקבלת טיפול רפואי**, הינן זכויות יסוד המוקנות לכל אדם באשר הוא אדם. כדברי כב' הנשיא (דאז) ברק :

כבודו של אדם כולל בחובו, כפי שראינו, הגנה על מינימום הקיום האנושי (ראו בג"ץ 161/94 **אטרי נ' מדינת ישראל** (לא פורסם))... אדם שאין לו גישה לטיפול רפואי אלמנטרי הוא אדם שכבודו כאדם נפגע.

(רע"א 4905/98 **גמזו נ' ישעיהו**, פ"ד נה(2) 360, 376).

#### **פגיעה בזכות העותרים לחופש התנועה**

36. המשיב מונע מהעותרים לצאת את ארצם. בכך, נפגעת זכותם של העותרים לחופש תנועה אשר מהווה את הביטוי המרכזי לאוטונומיה של האדם, לבחירתו החופשית ולמימוש יכולותיו. חשיבותה הרבה של הזכות לחופש תנועה נעוצה בכך שחופש תנועה הוא הכוח המניע את מארג

זכויותיו של האדם, והגבלתו גוררת אחריה בהכרח פגיעה בזכויות אדם נוספות הנוגעות לכל תחומי החיים.

37. הזכות לחופש תנועה נמנית עם הנורמות של המשפט הבינלאומי המינהגי ומעוגנת היטב במשפט הישראלי.  
ראו בעניין זה:

סעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות 1966;

סעיף 2 לפרוטוקול 4 לאמנה האירופית לזכויות האדם 1950;

סעיף 13 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם 1948;

בג"ץ 6358/05 ואנונו נ' אלון פיקוד העורף, תק-על 2006(1) 320, פסקה 10 (2006);

בג"ץ 1890/03 עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל, תק-על 2005(1) 1114, פסקה 15 (2005);

בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1 (1997).

38. משפט זכויות האדם הבינלאומי אף הוא מקור מחייב המעגן את חופש התנועה כזכות אדם בסיסית. כך קובע סעיף 12(א) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, אשר ישראל חתמה עליה ואשררה אותה:

אדם הנמצא כחוק בתוך שטחה של מדינה זכותו, בתוך שטח זה, לנוע ולבחור את מקום מגוריו באורח חופשי.

39. סעיף 12 הנ"ל הוא מקור מחייב. כמקור לפרשנות ראו גם סעיף 13 להכרזה האוניברסאלית על זכויות האדם וסעיף 2 לפרוטוקול הרביעי מ-1963 לאמנה האירופית בדבר זכויות אדם.

40. המשיב פוגע בפגיעה קשה בחופש התנועה של העותרים, בכך שאינו מתיר את יציאתם לירדן דרך גשר אלנבי, על מנת להמשיך לטורקיה.

### פגיעה בעיקרון טובת הילד

41. על פי עיקרון טובת הילד, בכל הפעולות הנוגעות לילדים, בין בידי בתי משפט, רשויות מינהל או גופים תחקיקתיים, תהא טובת הילד שיקול ראשון במעלה. במשפט הישראלי עיקרון טובת הילד הוא עיקרון יסודי ומושרש. כך, למשל, בע"א 2266/93 פלוני נ' פלוני, פ"ד מט(1) 221, פסק השופט שמגר כי על המדינה להתערב לשם הגנה על הילד מפני פגיעה בזכויותיו.

42. מעבר לכך, עיקרון טובת הילד הוכר בפסקי דין רבים כעקרון מנחה בכל עת בה יש לאזן בין זכויות. כפי שנאמר בע"א 549/75 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ל(1), 459, עמודים 465-466, "אין לך עניין שיפוטי הנוגע לקטינים, אשר בו טובתם של הקטינים אינה השיקול הראשוני והעיקרי".

43. גם במשפט הבינלאומי מוכר העיקרון של טובת הילד כעיקרון-על. בין היתר, בא הדבר לידי ביטוי בכינונה של האמנה בדבר זכויות הילד (31 כ"א, 221). האמנה, אותה אשררה מדינת ישראל ביום 4.8.1991, קובעת שורה של הוראות המחייבות הגנה על התא המשפחתי של הילד (ראו: המבוא לאמנה וסעיפים 3 (1) ו-9 (1) לאמנה). בפרט, קובע סעיף 3 של האמנה כי עניינם של ילדים יילקח בחשבון כנתון מרכזי בכל מעשה שלטוני. מכאן עולה, כי כל דבר חקיקה או מדיניות ראוי לו שיפורש באופן המאפשר לשמור על זכויותיו של הקטין.

44. בפועל, המשיב מנע מהעותר 2, פעוט, שזה מקרוב עבר השתלת כבד ומצבו מתדרדר, לצאת לקבלת טיפול רפואי מציל חיים, רק בשל כך שהוא מונע את העותרת 1, אמו, היחידה שיכולה



ללוות אותו, מלצאת את ארצה. בכך נגרמה לעותר פגיעה קשה, מיידית ומתמשכת בזכויותיו כקטין, תוך התעלמות מוחלטת מהשיקול המכריע של טובתו האישית והבריאותית.

45. במקום לאפשר מענה מהיר, הומניטרי ומותאם למצבו של קטין חולה, נקט המשיב במדיניות נוקשה, בירוקרטית, בלתי סבירה ובלתי חוקית, אשר העמידה את מצבו הרפואי של העותר 2 בסכנה ממשית. התנהלות זו עומדת בניגוד חזיתי לחובתו של המשיב לפעול בראש ובראשונה בהתאם לעקרון טובת הילד, חובה משפטית, מוסרית ואנושית.

### סיכומם של דברים

46. כאמור לעיל, דן במקרה הומניטרי דחוף של קטין, העותר 2, אשר עבר ניתוח להשתלת כבד בבית החולים איסטינייה שבאיסטנבול, ואשר מצבו הרפואי מתדרדר ודורש המשך טיפול רפואי מידי באותו מוסד רפואי.

47. העותר אינו יכול לצאת לבד לטיפול, בהיותו פעוט בן פחות משלוש שנים, ומאחר שאביו, התורם בניתוח, שוהה בטורקיה ומקבל אף הוא טיפול רפואי, נדרשת יציאתה של העותרת 1, אמו, לצורך ליווי.

48. חרף קיומם של מסמכים רפואיים עדכניים, זימונים לטיפול, ואשרות כניסה תקפות, מנע המשיב את יציאתם של העותרים פעמיים, תוך התנהלות בירוקרטית נוקשה, התעלמות מהפניות הדחופות, ואי-מענה ענייני לפנייה ליועץ המשפטי לגדה.

49. התנהלות זו פוגעת פגיעה קשה בזכותו של העותר לבריאות ונגישות לטיפול רפואי, ותוך התעלמות מוחלטת מעקרון טובת הילד, אשר מחייב מתן משקל מכריע לצרכיו ולשלומם של קטין חולה במצבים מעין אלה. בנוסף לפגיעה בזכותו ובזכות אמו לחופש התנועה.

לאור כל האמור, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיב כמבוקש בראשית העתירה ולחייבו בתשלום הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד בגדה המערבית ונשלח למוקד באמצעות יישומון ווטסאפ, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת ייפוי הכוח שאף הוא נשלח בווטסאפ, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותרת לבין באי כוחה.

\_\_\_\_ ספטמבר 2025

---

מאיסא אבו סאלח אבו עכר,  
עו"ד  
ב"כ העותרים

[ת.ש. 1122640]